

TEKST 172: Beretninger om slaget ved Antiokia

Korsridderhærens situation i Antiokia var under Kerboghas belejring desperat. Efter et forsøg på forhandling, valgte korsfarerne at gå til angreb på belejrerne. Den frankiske krønike, *Gesta Francorum*, blev udarbejdet af en anonym forfatter (omkr. år 1100) og omhandler Det 1. Korstog, som forfatteren selv deltog i. Raymond d'Aguiliers var fransk munk og historieskriver. Han deltog ligeledes i Det 1. Korstog som kapellan for en af korstogets ledere, grev Raymond d.4. af Toulouse (også kaldet greven af St. Gilles). Raymond d'Aguiliers skrev kort efter 1099 et værk (*Historia Francorum qui ceperunt Iherusalem*) om sine oplevelser. Ibn al-Athir (1160-1233) var muslimsk historieskriver fra Mosul. Han var en periode tilknyttet med Saladins hær, og skrev omkr. 1231 et historieværk (*al-Kamil fi'l Tarikh*), der bl.a. omhandler de første korstog.

Chanson d'Antioche hører til genren af heltedigte, som ofte er skrevet på vers og blev fremført med musikalsk ledsagelse ved ridderborge og fyrster og kongers hof i feudalsamfundets frankerrige i højmiddelalderen. Disse viser om riddere og helgener var særligt udbredt i området på pilgrimsruten mod Santiago de Compostala i Spanien. *Chanson d'Antioche* handler om det første korstog, om belejringen og slaget ved Antiokia og om erobringen af Jerusalem og den er nedskrevet omkring år 1180. Der er altså tale om en litterær genre, og ikke om en førstehåndskilde eller et seriøst historisk værk eller en krønike, der fortæller, hvad der er sket i løbet af årene. Alligevel kan *Chanson d'Antioche* bruges som kilde til, hvad adels og ridderslægterne i frankerriket fortalte og tænkte om korstogene i højmiddelalderen. De ældste dele af *Chanson d'Antioche* blev skrevet af gøgleren Richard Pilgrimmen, som deltog i belejringen af Antiokia, men mange detaljer er omskrevet og tilføjet digtet i dets overleverede form. *Chanson d'Antioche* fortæller om kvinder, der bragte korsfarerhæren vand og forsyninger under slaget ved Dorylærum og i dette uddrag om en gruppe af kvinder, der slutter sig til korsfarerhæren som en kampenhed før slaget ved Antiokia.

[*Gesta Francorum*:]

Fra det tidspunkt afholdt vi krigsråd. Straks besluttede alle vores ledere sig for planen om at sende en budbringer til tyrkerne. Bohemund¹ og de andre kristne ledere valgte [som budbringere] Peter Eremitten² og en franker, der hed Herluin, og sagde til dem: "Gå til tyrkernes forbandede hær, og spørg dem, hvorfor de så frækt og arrogant er draget ind i det land, der tilhører de indfødte kristne og os."

Da dette var blevet sagt, drog budbringerne Peter og Herluin afsted og kom til det uhellige selskab, og gengav hele beskeden til Kerbogha³ og til de andre, som var følgende: "Vore ledere og anførere er forbløffede og aldeles overraskede over, at I så frækt og arrogant er draget ind i det land, der tilhører de kristne og os selv. Vi formoder, at I måske er kommet her, fordi I for enhver pris ønsker at blive kristne. Eller er I kommet her for at hjemløse de kristne for enhver pris?"

¹ Bohemund af Tarent (1058-1111) var normannisk fyrste i den syditalienske by Tarent. Søn af hertugen af Apulien og Calabrien. Blev senere hersker af Antiokia.

² Peter Eremitten havde været leder af det såkaldte Folkekorstog, der var blevet udslettet ned Nikæa før det officielle korstog ankom (se tekst 159-160). Peter Eremitten havde dog forladt Folkekorstoget før dets endeligt og sluttede sig senere til Det 1. Korstog.

³ Muslimsk hersker (sultan) i Mosul

Alle vores forsamlede ledere beder jer om at trække jer tilbage fra Guds og de kristnes land, som den velsignede apostel Peter for længe siden gennem sin forkyndelse omvendte til dyrkelsen af Kristus.⁴ Men de vil tillade jer at tage jeres ejendele med jer."

5 Derpå svarede Kerbogha, lederen af tyrkernes sultans hær, og alle de andre [muslimske ledere] voldsomt og fuld af arrogance: "Vi vælger og ønsker ikke jeres Gud eller jeres kristendom, og vi spytter dem ud, og også jer. Vi er kommet så langt, fordi vi er forbløffet over de ledere og kommandører, du nævner, og undrer os over, hvorfor de nu påberåber sig et land, som vi erobrede fra et kvindagtigt folk,⁵ som deres eget.

10 Vil I vide, hvad vi siger til jer? Vend hurtigt hjem og fortæl jeres ledere, at hvis de for enhver pris ønsker at blive tyrkere, og er villige til på bøje knæ at fornægte den gud, som I tilbeder, og bortkaste jeres love, vil vi give dem dette land og meget mere, og byer og borge i sådan overflod, at ingen af jeres mænd vil forblive fodfolk, men alle vil blive riddere ligesom os; og vi vil altid anse dem som de mægtigste blandt venner. Men hvis ikke, så lad dem vide, at de enten vil blive straffet med døden eller vil blive ført i lænker til Khorasan,⁶ hvor de i evig fangenskab vil tjene os og vores børn for bestandig."

Vores budbringere vendte hurtigt tilbage, meddelte alle disse ting, som det grusomme folk havde svaret dem. Det siges, at Herluin var tolk for Peter Eremitten. Imens var vores hær i en tilstand af panik på grund af to omstændigheder, og de vidste ikke, hvad de skulle gøre. På den ene side kuede en ulidelig sult dem, og på den anden side var der deres frygt for tyrkerne.

20 Omsider, da de tre dages faste var blevet overholdt, og en procession var blevet afholdt fra den ene kirke til den anden, bekendte de deres synder, fik syndsforladelse, modtog i tro Kristi legeme og blod under nadveren. Og da der var givet almisser, fejrede de messen. Så dannede man af hærstyrken i byen seks kamplinjer. [...]

25

[Raymond d'Aguiliers:]

[Før korsridderhæren gør udfald fra byen mod de tyrkiske belejringsstyrker, taler Peter Bartholomæus, der havde modtaget åbenbaringen om Den Hellige Lanse (se tekst 171) til korsfarerne:]

30 [...] "Lad dem kæmpe i troen på Skt. Peter, idet de holder sig for øje, at Gud [Jesus Kristus] lovede ham [Skt. Peter], at efter den tredje dag ville Han opstå og vise sig for ham, og lad dem derfor kæmpe, også fordi dette land med rette tilhører Skt. Peter,⁷ og ikke hedningene. Og lad jeres kampråb være: "Gud hjælpe os!" Og sandelig, Gud vil hjælpe jer. Alle jeres brødre, der er døde siden begyndelsen på ekspeditionen, er til stede med jer i denne kamp. I behøver kun at angribe en tiendedel af fjenden, fordi de [de døde brødre] vil angribe de andre ni dele med Guds magt og befaling. [...] Nu er de dage med sikkerhed kommet, som Herren lovede den hellige Maria og sine apostle, da Han sagde, at Han ville oprette de kristnes rige efter hedningernes rige er blevet styrtet og knust til støv. Men vend jer ikke mod deres [muslimernes] telte i jagten på guld og sølv." [...]

⁴ I den kristne oldkirkes tid havde Antiokia sammen med Rom og Alexandria været en af kristenhedens vigtigste byer. Skt. Peter havde ifølge traditionen været biskop i byen.

⁵ *Et kvindagtigt folk*: en hentydning til byzantinerne som tyrkerne havde erobret Antiokia fra i 1085, se tekst 128.

⁶ *Khorasan*: Det nordøstlige Persien og det tyrkiske magtcenter

⁷ Se note 4

På dette tidspunkt blev spørgsmålet rejst om, hvem der skulle bevogte byen mod dem, der var i citadellet,⁸ mens resten drog ud for at kæmpe. De byggede en stenmur og volde på vores høj [i byen] mod fjenden; disse forstærkede de med mange sten, og til sidst forlod de grev Raymond,⁹
5 der var dødeligt syg, med omkring to hundrede mænd dér. [...]

Præsterne og mange munke, klædt i hvide klæder, gik foran vores ridderses linjer, sang og påberåbte sig Herrens hjælp og helgenernes velsignelse. Fjenden derimod styrtede imod os og skød pile. [...] Og da linjerne var gået frem, stillede præsterne sig med bare fødder og iklædt
10 deres præstelige klæder på murene i byen, idet de bønfuldt Gud om at forsvare sit folk og gennem frankernes sejr i denne kamp at skænke et vidnesbyrd helliggjort ved Hans blod. Da vi trængte frem fra broen op til bjerget, mødte vi stor modstand, for fjenden ønskede at omringe os. Midt i dette, faldt fjendens styrker over os, der var i biskoppens¹⁰ deling, men grundet Den Hellige Lanses beskyttelse sårede de ingen dér, selvom deres styrker var større end vores. De
15 ramte heller ikke nogen af os med pile. Jeg så disse ting, som jeg taler om, og jeg bar Herrens lanse dér. [...]

Gud forøgede vores hær, så at vi, som før syntes færre end fjenden, i slaget var mere talrige end dem. Og da vores mænd således havde avanceret og dannet kamplinje, vendte fjenden om og
20 flygtede uden at give os en chance for at tage kampen op med dem. Vore mænd forfulgte dem indtil solnedgang. [...]

[*Gesta Francorum*:]

25 Derpå valgte Kristi riddere hellere at forfølge dem, end at søge bytte, og de forfulgte dem helt til Jernbroen,¹¹ og derefter op til Tancreds fæstningen.¹² Fjenden efterlod her deres telte, guld, sølv, mange ornamenter, også får, kvæg, heste, muldyr, kameler, æsler, korn, vin, smør og mange andre ting, som vi havde brug for. Da armenere og syrerne,¹³ der boede i disse områder,
30 hørte, at vi havde overvundet tyrkerne, løb de til bjerget for at gå imod dem og dræbte så mange af dem, som de kunne fange. Vi vendte imidlertid tilbage til byen med stor glæde og priste og velsignede Gud, som gav sejren til sit folk.

Derpå, da emiren, som bevogtede citadellet,¹⁴ så, at Curbara [Kerbogha] og alle de andre var flygtede fra frankernes hær fra slagmarken, blev han meget bange. Straks og med stor hast an-

---

⁸ I byen Antiokias citadel holdt en muslimsk styrke stadig stand, trods korsfarernes erobring af resten af byen, se tekst 170

⁹ Grev Raymond d.4. af Toulouse (1041-1105) også kaldet greven af St. Gilles.

¹⁰ Biskop Ademar af Puy (eller Adhémar de Monteil) (d. 1098) betegnes som Det 1. Korstogs åndelige leder. Han deltog dog også i både organiseringen, de diplomatiske forhandlinger, i kampene og belejringerne.

¹¹ *Jernbroen*: Bro over Orontes-floden ved Antiokia.

¹² En fæstning uden for byen, der blev holdt af Tancred, der var en af korstogets ledere og Bohemunds nevø.

¹³ Dvs. den kristne lokalbefolkning i området, der sympatiserede med korsfarerne. Om tyrkernes undertrykkelse af den kristne armenske befolkning, se tekst 125, 152 og 153. Sympati for korsfarerne, se også tekst 167 og 170.

¹⁴ Se note 8

modede han om frankernes bannere.¹⁵ Følgelig beordrede greven af St. Gilles, der var udstationeret ved citadellet, at hans banner skulle bringes til ham. Emiren tog det og placerede det omhyggeligt på tårnet. [...] Men i denne time kom den ærværdige mand, Bohemund, og gav ham [emiren] sit banner [i stedet for greven af St. Gilles']. Han modtog det med stor glæde og indgik en aftale med Bohemund om, at de hedninge, der ønskede at antage kristendommen kunne blive hos ham [Bohemund], og at han ville tillade dem, der ønskede at drage bort, sikkert at forlade [byen] uden at tilføje dem noget ondt. Han indvilligede i at alt det, som emiren forlangte, og straks sendte han sine tjenere ind i citadellet. Ikke mange dage efter dette blev emiren døbt sammen med de af hans mænd, der foretrak at anerkende Kristus. Men de, der ønskede at holde sig til deres egne love, førte fyrst Bohemund til saracenernes land. [...]

[*Ibn al-Athir*:]

15 Da Kivam-eddauleh Kerbogha erfarede, hvorledes det var gået med frankerne, og at de havde indtaget Antiokia, samlede han sine tropper og drog af sted til Syrien. [...] [*Kerbogha samler en hær bestående af syriske, tyrkiske og arabiske tropper.*]

20 Da frankerne fik nys herom, blev de meget nedslåede og forfærdede; thi de havde hverken tilstrækkelige tropper eller levnedsmidler.

De rettroende [muslimerne] gav sig nu til at belejre Antiokia. Men Kerbogha opførte sig meget uklogt overfor dem, der havde sluttet sig til ham, idet han stødte anførerne fra sig ved sin overmodige adfærd. Han stolede på, at de under alle forhold ville holde sig til ham. Dette opbragte dem i bøj grad, men de skjulte foreløbig deres onde hensigter; de havde nemlig besluttet, når det kom til kamp i åben mark, da at forlade ham midt under håndgemængt.

25 Da frankerne efter indtagelsen af Antiokia havde været i byen i tolv dage, slap deres levnedsmidler op. De velhavende slog sig igennem ved at slagte deres lastdyr, de fattige måtte tage til takke med ådsler og træernes blade. I denne forfatning begyndte de at underhandle med Kerbogha om frit lejde til at forlade byen, men han nægtede at gå ind derpå og svarede: "Ud kommer I kun med sværdet!"

30 Blandt de kristne ledere befandt sig her Bardevil [Balduin],¹⁶ Sandjil¹⁷ og Gundefri.¹⁸ Endvidere greven af Edessa¹⁹ samt Bohemund, der kommanderede i Antiokia og som havde overbefalingen over hæren. I denne befandt sig også en munk, som nød stor anseelse og som var en meget snedig mand. Han fortalte, at den lanse, hvormed Messias var bleven gennemboret, lå nedgravet i el-Kisjtin,²⁰ det var navnet på en stor bygning i Antiokia. "Kan I finde den," sagde han,

¹⁵ Dvs. bad om overgivelse og beskyttelse under korsriddernes bannere.

¹⁶ Balduin af Boulogne (1058-1118) var ikke i Antiokia, men i Edessa (se tekst 167 og 168). Han var bror til Godfred af Bouillon (note 18). Blev hersker over Edessa og efter Godfreds død over Jerusalem.

¹⁷ Dvs. greven af St. Gilles, se note 9

¹⁸ Godfred af Bouillon (1060-1100), hertug af Nedre Lothringen. Fra 1100 hersker over Jerusalem.

¹⁹ Balduin du Bourg. Fætter til den Balduin, der blev hersker i Edessa og i Jerusalem (note 16) og hans efterfølger på Jerusalems trone,

²⁰ Skt. Peters kirke i Antiokia. Tyrkerne havde erobret og plyndret Antiokia i 1085. Cassianus-kirken (kirken for Skt. Peter) blev omdannet til moské og andre kirker ødelagt. Se tekst 128. Andre beretninger går på, at kirken for Skt.

”så vil I sejre, men hvis I ikke finder den, så er undergangen jer vis.” Han selv havde forinden nedgravet en lanse på det nævnte sted og omhyggelig sørget for at lade alle spor forsvinde. Nu befalede han dem at holde en faste og bodsfest, og efter at den havde varet i tre dage, førte han dem på den fjerde alle hen til det betegnede sted; en stor mængde menige folk og arbejdere fulgte med. Man gav sig til at grave på forskellige punkter, og til sidst fandt man lansens, fuldstændig i overensstemmelse med, hvad han havde sagt.²¹ ”Glæd jer”, råbte munken, ”thi nu skal I sejre.”

På den femte dag begyndte frankerne at rykke ud af porten i små afdelinger på fem, seks mand i hver. De rettroende opfordrede Kerbogha til at sætte sig fast ved porten og nedsable dem, efterhånden som de kom ud; thi nu var de lette nok at få bugt med, så længe de ikke var samlede. Men Kerbogha ville, at man skulle vente, indtil de allesammen var kommet ud, og da først nedhugge dem. Således blev kampen udsat, og da nogle rettroende alligevel gav sig til at slå løs på de franker, der kom ud, begav Kerbogha sig selv hen til dem og fik dem til at standse.

Men da hele den frankiske hær var kommet ud, så at der ikke var en eneste tilbage i Antiokia, rykkede de frem til et stort, ordnet feltslag. De rettroende holdt ikke stand, forbitrede som de var på Kerbogha, dels på grund af den overmodige og afvisende måde, hvorpå han havde behandlet dem, dels fordi han ikke havde ladet dem nedsable frankerne, mens lejligheden var dertil. Det udartede til en almindelig flugt, og ingen satte sig til modværge, hverken med sværd eller lanse eller med bue. De sidste, som flygtede, var Sokman ibn Ortok²² og Djenah-
20 eddauleh.²³ De havde nemlig ligget i et baghold. Med dem fulgte Kerbogha selv.

Da frankerne så dette, troede de, at det var en krigslist, fordi der jo ikke havde fundet nogen kamp sted, som kunne foranledige flugten: De turde derfor ikke inklade sig på nogen forfølgelse.

Kun en enkelt skare trosbegeistrede rettroende ville ikke vige, men kæmpede for at vinde martyrdøden og lønnen hinsides. Af dem faldt der nogle tusinde. Frankerne plyndrede, hvad der fandtes i lejren af levnedsmidler, penge, redskaber, lastdyr og våben. Derved fik de nye kræfter og fik deres hær bragt på fode igen.

Da kvinderne havde organiseret sig på slagmarken, stirrede deres mænd på dem fulde af beundring, men også blege af medlidenhed med dem. Så lukkede de visiret på deres hvide rustninger, før de undersøgte deres sværds skarpe blade. De var så ophidsede, at de svor ved deres tro, at deres kvinder ikke skulle tages undtagen ved en meget høj pris. Corbaran²⁴ iagttog dem nøje fra sit telt. ”Amedelis”, bemærkede han; ”Jeg skal have disse kvinder ført frem for mig. Jeg vil bære dem væk med mig på behageligt sadlede mulddyr, og sørge for at de alle bliver giftet væk med tyrkere”. ”I har vel fundet dem, men I kender ikke til deres mænd. Før [I kan få dem] vil I have fået en ordentlig dragt prygl; mange af jeres saracenere vil have fået deres skæg barberet og deres gyldne skjolde vil være ødelagt og gennemhullet. Mange vil opleve deres sjæl skåret væk fra kroppen. Hvis I er besluttet på at få disse kvinder, kommer I til at betale en høj

---

Peter under korsfarernes belejring blev omdannet til hestestald af byens muslimske emir, Yaghi-Siyan. Om der er tale om den samme kirke, er uklart.

²¹ En lignende teori om baggrunden for fundet af den hellige lanse fremfører Radulf af Caen, se tekst 171.

²² *Sokman ibn Ortok*: emir i Jerusalem

²³ *Djenah-eddauleh*: hersker i Emesa

²⁴ En muslimsk hærleder

pris for dem"... Samtalen ophørte og de sagde ikke mere. Nu var alle vore styrker marcheret ud af byen. Biskoppen af Le Puy var den første, der talte, idet han holdt en usædvanlig kraftfuld prædiken ...²⁵

5

J. M. Rosenløv & M. Pihl: *Korstogene – Islams ekspansion og kristen modoffensiv* (2014)

10 *Gesta Francorum* og Raymond d'Aguliers *Historia Francorum qui ceperunt Iherusalem* her efter A. C. Krey: *The First Crusade: The Accounts of Eyewitnesses and Participants*, Princeton (1921), s.182-189. Ibn al-Athir: *al-Kamil fi'l Tarikh*. Dansk oversættelse: J. Østrup: *Arabiske Krøniker fra Korstogstiden*. Kbh. (1906). S. Edgington (o.a.): *The Chanson d'Antioche: An Old French Account of the First Crusade*, Ashgate, 2011. Oversat af M. Pihl.

15

---

²⁵ Iflg. historikeren Susan B. Edington er beretningen om en kvindebataljon i slaget ved Antiokia at opfatte som ren fantasi og digt, men alligevel interessant, fordi den kaster lys over holdningen blandt middelalderpublikummet til det socialt acceptable og naturlige i at kvinder deltog aktivt i korstogsbevægelsen. Susan B. Edington: "Gendering the Crusades", Columbia University Press, 2002, s.157,